

Apostlagärningarna 25. Övers och komm: Bo Giertz

Apostlagärningarna Kapitel 25 Festus tar över (Apg 25:1–5)

Översättning

Tre dagar efter det att Festus kommit till provinsen reste han upp till Jerusalem från Cesarea. Överstepräster och de främsta bland judarna framförde då anklagelser mot Paulus och anhöll att han skulle göra dem den tjänsten att låta hämta honom till Jerusalem. De tänkte nämligen ordna ett bakhåll och döda honom på vägen. Men Festus svarade att Paulus hölls i förvar i Cesarea och att han själv inom kort skulle resa sin väg igen. Därför sade han får några av era ledare resa ned med mig och föra talan mot mannen om han nu har gjort något brottsligt.

Kommentar

Festus var en tjänsteman av helt annan typ än Felix. Han var av gammal adel. Släkten Porcia som han tillhörde var känd från historien. Själv var han tydligen en av de många förnäma romare, som tjänade kejsaren som diplomater och jurister. Nu tog han energiskt itu med de uppgifter som väntade honom. Fast han måste ha haft över nog med privata angelägenheter att ordna i sitt nya palats, var han redan tre dagar efter inflyttningen på väg till Jerusalem för att möta ledarna för den judiska nationen. Stora Rådet fungerade ju som riksdag och högsta domstol enligt judisk lag fast under Roms överinseende. Man måste ha haft mycket att tala om med den nye prokuratoren. Att judarna tog upp också frågan om Paulus vittnar om hur farlig de ansåg honom vara. Kanske räknade de med att Festus skulle vara lätt att övertala, så obekant som han var med de lokala förhållandena. Men Festus var jurist och ämbetsman och visste vad som hörde till en god förvaltning. Alltså hänvisade han dem till att själva komma ned till Cesarea och föra sin talan.

Paulus vädjar till kejsaren (Apg 25:6–12)

Översättning

Han hade inte varit hos dem mer än åtta eller tio dagar när han reste ned till Cesarea igen. Nästa dag tog han plats i domarsätet och lät hämta dit Paulus. När denne kom in, omringade honom de judar som kommit ned från Jerusalem, och framförde en mängd allvarliga beskyllningar som de dock inte kunde bevisa. Paulus försvarade sig och sade: Jag har aldrig förbrutit mig, varken mot judarnas lag eller mot templet eller mot kejsaren. Men Festus, som ville visa sig tillmötesgående mot judarna frågade Paulus: Är du villig att resa upp till Jerusalem för att där stå till rätta inför mig i den här saken? Då svarade Paulus: Här står jag inför kejsarens domstol och inför den skall jag dömas. Mot judarna har jag inget ont gjort det vet du bäst själv. Har jag förbrutit mig och gjort något som förtjänar döden så ber jag inte att slippa den. Men är det ingenting med allt detta, som du anklagar mig för då kan ingen lämna mig i deras våld. Jag vädjar till kejsaren. Då sade Festus sen han dryftat saken med sina rådgivare: Till kejsaren har du vädjat. Till kejsaren skall du fara.

Kommentar

Judarna dröjde inte. Festus hade antytt att de kunde komma ned tillsammans med honom, och det gjorde de. Prokuratoren visade åter att han var en handlingens man. Redan nästa dag satt han på sin plats i rätten. Över huvud tycks han ha varit den bästa prokurator judarna hade haft. Olyckligtvis dog han redan efter två år.

Paulus fördes alltså in och hans anklagare flockades omkring honom och kom med sina grava anklagelser. Lukas ger oss denna gång bara antydningar om vad som sades. Han låter förstå att judarna som vanligt ingenting kunde bevisa och att Paulus tog upp de tre huvudpunkter som vi redan hört. Han hade inte förbrutit sig mot judisk lag. Man hade ju velat se något brottsligt i att han var en av ledarna för de kristna. Han gjorde tvärtom gällande att tron på Jesus som Messias var en legitim form av judendomen (religiöst sett den enda legitima formen, menade Paulus, men det var utan betydelse för den juridiska sidan av saken). Vidare konstaterade han att han aldrig vanhelgat templet. Slutligen hade han aldrig brutit mot kejsarens lag. Det var hans svar på anklagelsen att vara en orosstiftare och upprorsman.

Festus kom snart underfund med att judarna inte hade något att komma med som rimligen kunde motivera en bestraffning enligt romersk rätt. Han befann sig nu i ett dilemma. Tydligt ingick det i hans instruktioner att behandla judarna varligt och undvika allt som kunde utmana dem. Han ville inte gärna börja sin styrelse i provinsen med att neka de ledande judarna något som tycktes vara ytterst angeläget för dem. Han försökte med en kompromiss. Kunde Paulus möjligen gå med på att stå till rätta i Jerusalem, om processen fördes inför den romerske prokuratoren?

Paulus fick lov att fatta ett snabbt beslut. Troligen litade han på Festus. Den romerska rättvisan hade hittills fungerat korrekt var gång han varit beroende av den. Men det fanns en möjlighet att romarna skulle låta Stora Rådet överta målet på någon punkt, som inte kom Rom vid. Gällde det vanhelgande av templet kunde också judarna utkräva dödsstraff. Och dessutom fanns alltid risken för ett lönnmord.

Paulus svar blev kort och definitivt. Han ville under inga förhållanden dömas av någon annan domstol än kejsarens: Och för att inte gå miste om den rätten, använde han det privilegium han hade som romersk medborgare: han vädjade till kejsaren.

Det tycks ha kommit som en överraskning för de närvarande. Judarna upptäckte att de gjort ett misstag när de drog in kejsaren och rikets säkerhet i sina anklagelser. Hade de bara talat om att Paulus kränkt dem och deras lagar, skulle han inte ha kunnat vädja till kejsaren. För Festus var det snarast en angenäm överraskning. Han höll en kort överläggning med sina rådgivare. De var sakkunniga, som tjänstgjorde på provinsstyrelsens olika avdelningar. Det var inte svårt att komma till klarhet. För prokuratoren var detta det bästa som kunde hända. Han behövde inte stöta sig med judarna, och han slapp ta vidare befattning med ärendet. Nu fick kejsaren ta över.

Det betydde att Paulus fick stanna i rannsakhäkte tills det skulle gå en fångtransport till Rom. Det kunde dröja ännu några

månader.

Konung Agrippa kommer till Cesarea (Apg 25:13–22)

Översättning

När det gått några dagar kom konung Agrippa i sällskap med Bernike till Cesarea för att besöka Festus. Deras uppehåll kom vara i flera dagar, och Festus tog upp frågan om Paulus med kungen. Han sade: Här finns en man som Felix har lämnat kvar som fånge. När jag var i Jerusalem kom judarnas överstepräster och äldste med anklagelser mot honom och ville få honom dömd. Jag svarade dem att det inte är romersk sed att utlämna en person förrän den anklagade ställts ansikte mot ansikte med sina vedersakare och fått tillfälle att bemöta anklagelsen. Så samlades de hit och jag spillde ingen tid utan tog redan nästa dag plats i domarsätet och lät hämta mannen. Runt omkring stod de som skulle anklaga honom, men de kom inte med några anklagelser för sådana brott som jag hade tänkt mig. Vad de hade att anföra mot honom gällde några tvister om deras egen religion och om en viss Jesus, en död man som Paulus påstod levde. Då jag inte begrep mig på sådana diskussioner frågade jag om han var villig att resa till Jerusalem och där svara inför rätta beträffande de där sakerna. Men Paulus vädjade till kejsaren och ville stanna i fängelse tills hans sak blir avgjord av Hans Majestät. Då befallde jag att han skulle hållas kvar tills jag kan skicka honom till kejsaren. Då sade Agrippa till Festus: Jag skulle själv ha lust att höra den mannen Han svarade: I morgon skall du få höra honom.

Kommentar

Vad Felix inte lyckats ordna på två år, hade Festus alltså tätt klart redan fjorton dar efter sin ankomst. Men ännu återstod en besvärlig sak för prokuratoren, innan han var färdig med fallet Paulus. Han måste sätta upp en promemoria till kejsarens högsta domstol. Vad skulle han egentligen skriva?

Han fick oväntad hjälp med den saken. Det kom förnämt besök. Konung Agrippa anlände till staden för att göra den artighetsvis som en romersk lydkonung var skyldig kejsarens ställföreträdare. Han hade med sig sin syster Bernike.

Agrippa – Herodes Agrippa den andre som han brukar kallas – var son till Agrippa den förste, och alltså bror till den Drusilla som hade blivit gift med Felix. Deras far hade vid sin död år 44 varit konung – med Roms nåde – över ett rike lika stort som Herodes den stores. Sonen Agrippa var den gången sjutton år. I Rom ansåg man honom alltför ung för att få så stor makt och lade återigen landet under direkt romersk förvaltning. Men kejsar Klaudius, som varit ungdomsvän med Agrippa I, lät sonen sex år senare få ärva ett lilleputtrike uppe i Libanon, som tillhört en av hans farbröder. Samtidigt blev han det världsliga överhuvudet för judendomen med rätt att utnämna översteprästen. Tre år senare fick han byta till sig ett större rike, ungefär det som Filippus innehade på Jesu tid. Så dog Klaudius år 54, men också Nero gynnade Agrippa och lät honom överta en del av de områden, som på sin tid lydde under Herodes Antipas, Jesu landsherre, fast de bibliska orterna i Galileen stannade under romersk förvaltning.

Denne Agrippa var alltså romersk lydkonung och obrottsligt trogen mot Rom. Han kallade sig offentligen romarvän och kejsartrogen. Vid detta laget var han ett par och trettio år.

Hans syster Bernike var ett år yngre. Som ung blev hon bortgift med en av sina farbröder, den vars rike Agrippa sen fick ärva. (I Herodes släkt förekom det gång på gång att farbröder gifte sig med sina brorsbarn.) Tjugoårig blev hon änka, giftes på nytt bort med en konung i ett av de små rikena i Mindre Asien, men övergav honom snart och flyttade hem till sin bror Agrippa. Ryktet sade att de levde som makar. Bland faraonerna hade sådant varit vanligt, och ptoleméerna, den grekiska dynasti som övertog deras arv, övertog också deras seder. Under det stora upproret tio år senare möttes Bernike och Titus. Hon flyttade över till Rom och skulle ha blivit romersk kejsarinna, om inte den kraftiga reaktionen bland romarna hade förmått Titus att avstå från de planerna.

Agrippa och Festus tycks ha trivts tillsammans. Agrippa dröjde sig kvar, och under deras långa samtal passade Festus på att be om råd också i fråga om Paulus. Han kände sig fullkomligt rådvill när det gällde vad han skulle skriva till kejsaren. Lukas skildrar hans syn på konflikten mellan judarna och Paulus med en realism som gör honom all heder som historiker. Romaren kunde inte begripa vad det hela rörde sig om. Tydligt var det första gången han hörde talas om Jesus. Samtidigt lyser det igenom, att uppståndelsen åter hade varit det centrum kring vilket det hela kretsade.

Det visade sig att Agrippa – som säkert kände till kristendomen lika väl som sin syster Drusilla – gärna ville få träffa denne Paulus. Festos ordnade också den saken utan dröjsmål.

Paulus inför celebriteterna (Apg 25:23–27)

Översättning

Nästa dag kom Agrippa och Bernike med pomp och ståt och tog plats i audienssalen tillsammans med några höga officerare och de förnämsta männen i staden. På befallning av Festus fördes Paulus in och Festus sade: Konung Agrippa och ni alla som samlats här med oss här ser ni den man för vars skull hela skaran av judar både i Jerusalem och här har legat över mig med höga rop om att han inte längre borde få leva. Jag har förstått att han inte har gjort något som förtjänar döden, men då han själv vädjat till Hans Majestät, har jag beslutat att låta honom fara. Men jag har ingenting klart och tillförlitligt att skriva om honom till Hans Majestät. Därför har jag ställt honom inför er, först och främst inför dig, konung Agrippa, för att jag när förhöret är över, ska att skriva. Jag anser det meningslöst att skicka en fånge utan att ange varför han är fängslad.

Kommentar

Festus arrangerade i hast något av en exklusiv mottagning, där stadens förnämter och hans egna militärtribuner – han hade fem sådana under sitt befäl – fick sola sig i den kungliga glansen. De kungliga gästerna gjorde sin entré

med all solennitet, och så kallades Paulus in. Festos presenterade honom som den man som av någon anledning ådragit sig judarnas oförsonliga fiendskap, utan att Festus för sin del kunnat finna något brottsligt hos honom. Den fångne hade nu vädjat till kejsaren, men Festus medgav öppet att han inte visste hur han skulle framställa hans sak på ett sätt som en romersk domstol kunde begripa. Nu hoppades han att detta möte med Paulus skulle kunna ge någon klarhet.

Copyrightregler:

Bo Giertz är upphovsman till såväl översättning som kommentar,
Nedladdning och utskrift av såväl översättning som kommentar får endast ske för personligt bruk,
All övrig användning av såväl översättning som kommentar måste godkännas av rättsinnehavarna samt

Stiftelsen bibelskolan.com åtar sig att förmedla eventuella förfrågningar om vidare användning av översättning och/eller kommentar till rättsinnehavarna.

REGISTER:Nya Testamentet Apostlagärningarna